

HELT I

HEGNET

Læhegn - en del af vores kulturlandskab

Kulturlandskabet i Danmark er mange steder indrammet af læhegn. For mange vil de første tanker falde på Vestjylland og dette med rette. Lange lige hegn og læbælter orienteret fra syd til nord for at skabe læ, der kan holde jorden på egen matrikel og ikke lave kælkebakker hos naboen. Dette er en praktisk nødvendig foranstaltning i et vindblæst landskab, men læhegn er mere end en foranstaltning til at holde på jorden.

☰ ADAM KOFOED MÅNSSON

Læhegsloven

Er man i tvivl om, hvad et læhegn er, kan man altid søge hjælp i lovteksten. Her står det beskrevet, at et læhegn er en sammenhængende bevoksning på maksimalt syv planterækker og ikke over ti meter i bredden. Det kan være sammensat af både buske og træer, og dets formål er at nedsætte vindhastigheden på anlæg eller arealer brugt i forbindelse med jordbrugsproduktion. Udover definitionen på et læhegn kan man i loven også læse om ejers pligt ved vedligehold, naboens krav på beskæring af hegn i skel, læhegns placering langs veje og i kryds og meget andet. Det er med andre ord godt at kende til læhegsloven og til de paragraffer, denne indeholder.

Men hvorfor overhoved denne snak?

På den ene af forårets markvandring i 2019 besøgte vi Jette og John Korshøj ved Korup nord for Hadsund. Her faldt snakken på læhegn, deres virkning og deres pleje. John mente at huske, at der skulle være "huller" i hegnet, sådan at der ville blive skabt læ frem for turbulens.

På billedet kan man se, hvordan et enkeltrækket sitkahegn ser ud ikke lang tid efter tynding. Inden indgrebet havde der stået en mur af sitkagran midt i skellet, og fordi det var blevet så tæt, som det var, var der risiko for, at de mest trykkede træer ville begynde at gå ud.

Viden bag hegnet

I et lille hæfte fra det tidligere Videnscenter for landbrug, nu SEGES, findes en god oversigt på beplantningens lægivende virkning. Oversigten og beskrivelserne kan bruges til at bestemme tyndingsmetoden, men også til at bestemme hegnet højde.

På figuren ses det, hvordan det meget tætte hegn giver mulighed for turbulens og vindnedslag umiddelbart bag hegnet. Dette skyldes, at vinden ikke kan komme igennem

Nytyndet læhegn hos Jette og John.

Din sikkerhed for KVALITET ÅRET RUNDT!

- ↓ Genetisk og teknisk garanti - hver gang.
- ↓ Fokus på danske og georgiske herkomster.
- ↓ Stor ekspertise og tæt samarbejde.

**Vi står også altid klar
til at hjælpe DIG!**

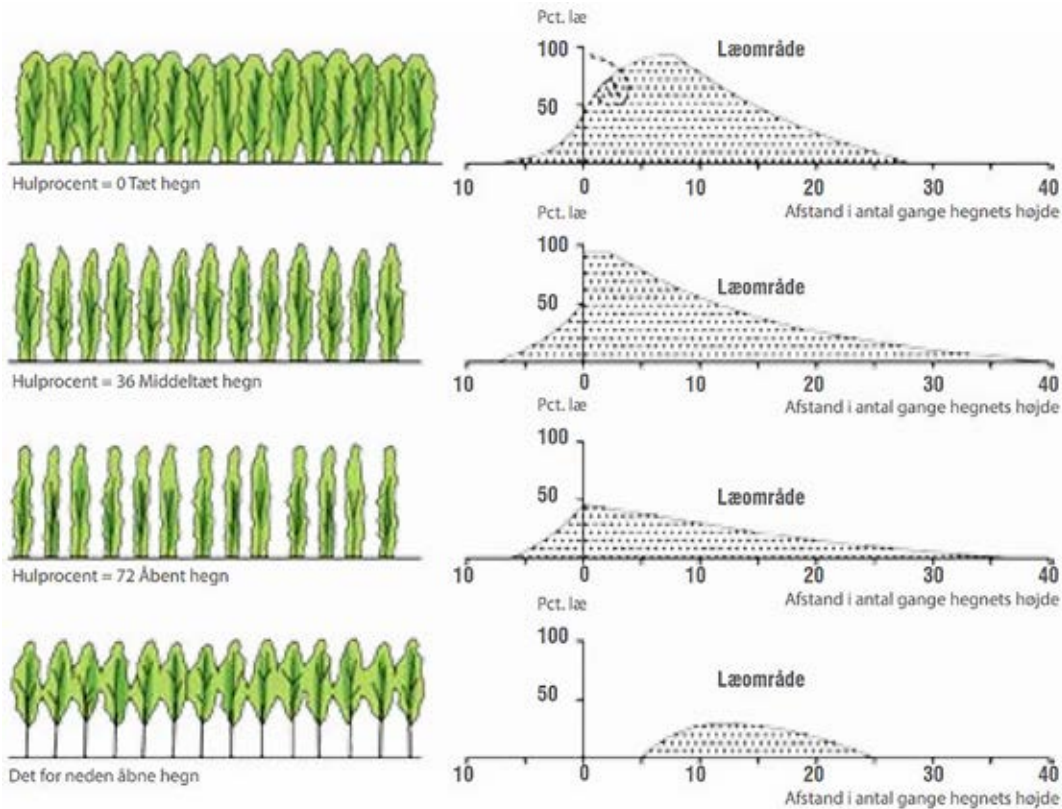
SUSÅ PLANTESKOLE

Borupvej 62 | DK-4683 Rønnede | Tlf. +45 56 326 052
www.susaaplanteskole.dk

**JOHANSENS
PLANTESKOLE**

Damhusvej 103 | DK-7080 Børkop | Tlf. +45 75 866 222
www.johansens-planteskole.dk

Det tætte hegn giver en forholdsvis smal læzone med meget læ. Er hulprocenten under 35, kan der forekomme hviveldannelse og vindnedslag.

Det middeltætte hegn med en hulprocent på 35-50 giver en jævn og længere rækkende virkning uden store hviveldannelser.

Det åbne hegn med 65% hulareal giver kun lidt læ. Lysåbne hegn giver mere solindstråling og dermed bedre livsbetingelser for mange insekter.

Det for neden åbne hegn frembringer undertræk.

Figur fra hæftet: Levende hegn i landskabet - inspiration til placering og udformning. Af Kræen Ole Birkkjær, Cammi Aalund Karlslund og Katrine Kracht, 2. udgave 2013.

hegnet i "småbidder", men at det i stedet bliver presset op over hegnet. For at undgå dette, kan det være nødvendigt at tynde i sit hegn, ligesom vi så det på markvandringen hos Jette og John. Ved at sammenligne billedet fra Jette og John med figuren fra SEGES, kunne det se ud til, at der er opnået en hulprocent på omkring 70 %. Dette vil give lidt mindre læ end det middeltætte hegn, men på sigt vil det selvfølgelig vokse sig tættere.

Det er vigtigt at rovere og tynde i sine hegn, mens der stadig er levende sidegrene i det meste af hegnets højde. Hvis det

har været utyndet i en lang periode, og den naturlige oprensning har fjernet mange sidegrene, kan det være nødvendigt at begynde forfra. Hvis det overvejende er bunden, der er tynd, hvilket det ofte vil være, kan man genoprette noget af lævirkningen ved at plante en fodpose af forskellige buskarter.

På figurens x-akse ser vi en faktor fra 0-40. Her kan man aflæse den afstand, hvor der vil være virkning af hegnet. Med udgangspunkt i det åbne/middeltætte hegn, kan man af figuren aflæse en faktor på 25-30. Hvis vi antager, at læhegnet på billedet er 10 meter højt, så vil lævirkningen være på 250-300 meter.

Klipet læhegn på Dønnerup Gods. Både sider og top er klippet for at styre størrelsen.

Forskellige typer

Når det gælder læhegn ved og omkring juletræskulturer, så er det meget ofte et et-rækket hegn af sitka- eller hvidgran. Sitka-gran er det foretrukne valg grundet dens dyrkningssikkerhed, og nedsatte risiko for bid, hvis der skulle være vildt i kulturen. Ud over de dyrkningsmæssige fordele, er den afgørende fordel ved denne type hegn, at det ikke optager alverdens plads. Desuden tåler det fint at blive kappet af i en ønsket højde, når tid er, og grundet nålene giver det læ hele året, hvis ikke det afnåles af sitkalus i foråret – Men det er mere praktisk, end det er interessant.

Der er mange forskellige muligheder for at lave læhegn. Jævnfør læhegnsloven skal hegnet udgøres af en sammenhængende beplantning på mellem 1-7 rækker og ikke over 10 meter i bredden. Hvis man derfor vil forskønne sin ejendom, kan man etablere et 3-rækket læhegn med en række af bestandstræer og de to yderste rækker som en fodpose af forskellige buske. Hvorvidt man ønsker løvtræer i sine kulturer, er et temperamentsspørgsmål, eftersom løvtræer smider bladene i efteråret. Løvtræer kan være årsag til blade i de salgsklare træer, hvorfor det vil være nødvendigt at fjerne disse før netning.

Et eksempel på et sitkahegn man kunne tynde ud i, skære lidt ned eller klippe længere op, for derefter at supplere med en række buske og småtræer på hver side.

Dragone AZ 2 Tågesprøjter for juletræer

Tågesprøjter fra én af Europa's førende fabrikker i specialsprøjter:

Trailersprøjter fra 3.200 l - 5.500 l

Liftsprøjter fra 400 l - 1.200 l

Rækkevidde: Op til 60 m vandret og op til 35 m lodret

Pumpe med stor ydelse og tryk

Fås med drejbar flextud eller ståltud m.m. galvaniseret ramme

NYHED fra SKMAS,
gødningsspreder til
juletræer, spreder til
en eller begge sider, fås
som 1100L 1900L 2700L
Kan leveres med kran.

**Dragone Klippere
og Knusere, et
stærkt produkt,
som bruges i
skoven og til
naturpleje,
Ring for
demo eller
tilbud.**

Ring for yderligere information tlf. 74 75 12 05

Skærbæk Maskinforretning

v/Bent Sørensen · Aabenraaavej 17 · 6780 Skærbæk · Tlf. 74 75 12 05 · Fax 74 75 05 55

www.skmas.dk · info@skmas.dk

CVR-nr. 1573 7905 · Bank: Sydbank · Reg. 7971 konto nr. 2003910

Hvis man anvender løvtræer i hegnet, vil man også være nødsaget til at siddeklippe disse. Da kronen vokser til alle sider, vil den på sigt skygge enten juletræer eller fodposen væk. Dette faktum er formentligt med til at fastholde det enkeltrækkede nåletræshegn som det foretrukne hegn.

Bredderegulering er også nødvendig i det et-rækkede hegn, hvor det mange steder er almindelig praksis at klippe hegnene ind som en hæk. Ofte bliver det hæk lignende hegn brugt som en opdeling af kulturen i mindre bidder, sådan at man får defineret blokke, afdelinger, marker osv.

Konkurrence med naboen

Udover de mange positive effekter fra læhegnet i sig selv, skal det nævnes, at det ikke lever af luft alene. De ofte store træer i et læhegn er i åben kamp med de mindre træer i kulturen om det tilgængelige vand. Dette vil ofte kunne ses ved, at træerne langs hegnet er mindre end træerne længere væk fra dette. Denne konkurrence kan også være årsagen til, at man ofte ser spor mellem juletræerne og læhegnet, men det tjener selvfølgelig også til, at man kan komme rundt i kulturen.

Alger og læhegn

Alger er for mange en evig kamp, og læhegnenes virkning kan være både positiv og negativ. På den ene side virker læhegnene som et stort filter i luften, og de kan bruges som opdæmning for den mængde kvælstof der kommer fra luften f.eks. fra svinefarme. Det kvælstof, der stammer fra det atmosfæriske nedfald, lægger sig på nålene, og her kan det virke som en madpakke til algerne. På den anden side kan læhegnene give så meget læ, at luftbevægelsen imellem træerne bliver meget lille. Dette kan være med til at skabe bedre betingelser for algerne.

Tilskud til læhegn

Der vil ofte være mulighed for at søge tilskud til opførelsen af læhegn. Dog kan det være en umilig proces at søge om tilskud til et et-rækket sitkahegn, da der ofte er en del retningslinjer for tilskuddet.

For at undersøge tilskudsmulighederne er det nødvendigt at følge med på enten landbrugsstyrelsens hjemmeside (www.lbst.dk) eller miljøstyrelsens hjemmeside (www.mst.dk). På landbrugsstyrelsens hjemmeside kan man under fanen Tilskud orientere sig i de mulige tilskud.

Ansøgningsrunden for tilskud til læhegnbeplantninger i 2019 lukkede desværre allerede primo september. Et eksempel på dette tilskud er, at det gives til læhegn på mellem 3-7 rækker, men det kan også gives til at udbygge eksisterende læhegn. Det kunne f.eks. være, at det et-rækkede sitkahegn skulle tyndes, og efter tyndning kunne man søge om tilskud til at plante to rækker buske og småtræer.

Mulighederne er mange

Når det gælder eksisterende eller kommende læhegn, er der mange muligheder, og det er næsten kun fantasien, der sætter grænser. Hvis man kan afstå en smule mere plads, end den som det et-rækkede hegn behøver, så er der mange forskellige valg og sammensætninger. Der er i den forbindelse også undersøgelser, der peger på, at et læhegn bestående af forskellige plantearter vil have en bredere diversitet – og måske flere nyttedyr. I en politisk debat, hvor biodiversitet er blevet et buzzword, er der da også her mulighed at tage nogle billige point hjem.

Held og lykke med at komme "helt i hegnet". 🌲